

Skaidrojums par Baltijas jūras zvejā izmantojamo zvejas rīku atļautajiem linuma acs izmēriem

(šis skaidrojošais materiāls nevar tikt uzskatīts par oficiālu regulas prasību un nosacījumu skaidrojumu, bet tas satur tikai Zemkopības ministrijas ekspertu viedokli regulas normu labākas izpratnes veidošanai. Strīdus situācijās ir skatāma attiecīgās regulas un Ministru kabineta noteikumu oficiālajās publikācijās norādītā tiesību normu redakcija)

Lai nerastos domstarpības *Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. jūnija Regulas (ES) 2019/1241 par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 2019/2006, (EK) Nr. 1224/2009 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1380/2013, (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973, (ES) 2019/472 un (ES) 2019/1022 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 894/97, (EK) Nr. 850/98, (EK) Nr. 2549/2000, (EK) Nr. 254/2002, (EK) Nr. 812/2004 un (EK) Nr. 2187/2005* (turpmāk – regula 2019/1241) VIII pielikuma B daļā noteikto prasību interpretācijā, Zemkopības ministrija ir rūpīgi izanalizējusi regulas 2019/1241 VIII pielikuma B daļā ietvertās prasības un sniedz savu skaidrojumu par zvejā Baltijas jūrā izmantojamo zvejas rīku pieļaujamajiem linuma acs izmēriem un ar tiem saistītiem citiem papildu nosacījumiem.

I. Zveja Baltijas jūrā aiz piekrastes ūdeņiem – ar velkamajiem zvejas rīkiem

Regulas 2019/1241 VIII pielikuma B daļā ir noteikts, ka kuģiem, zvejojot ar velkamajiem zvejas rīkiem visā Baltijas jūras teritorijā, pamatā ir izmantojami zvejas rīki ar linumu, kura acs izmērs ir vismaz 120 mm. Tomēr regula 2019/1241 paredz arī tiesības dalībvalstij izdot atļauju konkrētiem zvejas kuģiem zvejā izmantot arī tādus zvejas rīkus, kuru linuma acs izmērs ir mazāks, nekā tas ir noteikts augstāk minētajam pamata zvejas rīkam, ja vien tiek izpildīti regulas 2019/1241 VIII pielikuma B daļā konkrētā linuma acs izmēra zvejas rīkiem paredzētie nosacījumi. Šīs prasības skar arī Latvijas zvejniekus, tai skaitā tiem ir jāņem vērā sekojoši nosacījumi:

1. Veicot brētliņu zveju Baltijas jūras 22.-32.apakšrajonā, var tikt atļauts izmantot velkamos zvejas rīkus ar linuma acs izmēru ne mazāku par 16 mm, ja ievēro šādus papildu nosacījumus:

1.1. specializētā brētliņu zvejā Baltijas jūras 22.-27.apakšrajonā nozveju (katrā zivju izkraušanas reizē) līdz 45% no kopējā dzīvsvara var veidot reņģe;

1.2. specializētā pelagisko zivju zvejā (Latvijas gadījumā tā ir brētliņu zveja ar reņģu piezveju) Baltijas jūras 28.-32.apakšrajonā, izņemot 28.1.apakšrajonu Rīgas jūras līcī, konkrēts pieļaujama reņģes apjoms nozvejā nav noteikts. Taču skaidrs, ka zvejniekam jānodrošina zveja tam piešķirto brētliņu un reņģu nozvejas limitu ietvaros.

2. Veicot reņģu zveju Baltijas jūrā, var tikt atļauts izmantot velkamos zvejas rīkus ar šādu mazāko linuma acs izmēru, ja tiek ievēroti attiecīgie papildus nosacījumi:

2.1. linuma acs izmēru ne mazāku par 32 mm - specializētajā reņģu zvejā Baltijas jūras 25.-27.apakšrajonā. Šajos apakšrajonos, veicot zveju ar šādu rīku, nozvejā pārsvarā jābūt reņģei, bet konkrēts pieļaujama citu sugu (pamatā brētliņas) piezvejas apjoms nav noteikts. Taču atbilstoši specializētās zvejas jēdzienam var

saprast, ka piezvejai (brētliņas un citu sugu zivis) būtu jābūt mazākai par pusi no nozvejas.

2.2. linuma acs izmēru ne mazāku par 16 mm - specializētajā pelaģisko zivju zvejā 28.1.apakšrajonā Rīgas jūras līcī. Saskaņā ar Zemkopības ministrijas 23.12.2020. lēmumu Nr.4,1-12e/130 “Par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes ūdeņiem 2021. gadā” un Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumu Nr.296 “Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 296) 17.2.apakšpunktu ir atļauta reņģu zveja ar brētliņu piezveju. Brētliņu piezveja reņģu zvejā nedrīkst pārsniegt 50%.

2.3. reņģu nozvejas (piezvejas) nosacījumus, kas jāievēro, izmantojot linuma acs izmēru ne mazāku par 16 mm, zvejojot Baltijas jūras 28.-32.apakšrajonos ārpus Rīgas jūras līča, var skatīt 1.2.punktā, kur sniegts skaidrojums par specializēto pelaģisko zivju zveju.

3. Veicot plekstveidīgo zivju zveju Baltijas jūras 24.-32.apakšrajonā, jāizmanto velkamie zvejas rīki ar linuma acs izmēru ne mazāku par noteikto pamatizmēru – 120 mm. Mazāka linuma acs velkamie zvejas rīki plekstveidīgo zivju zvejā šajos apakšrajonos nav pieļaujami.

Ņemot vērā to, ka ar regulu 2019/1241 noteiktās prasības ir komplicētas un dalītas pa zvejas apakšrajoniem, īpaši saistībā ar 22.-27.apakšrajona brētliņu un reņģu zvejas regulējumu, Zemkopības ministrija savā lēmumā par zvejas limitu sadali (lēmuma grozījumos) ir atteikusies no nosacījuma, ka brētliņu zvejā 22-32 apakšrajonā (izņemot Rīgas jūras līci) reņģes var būt tikai kā piezveja. Līdz ar to zvejnieku pašu atbildībā paliks zvejas darbību veikšana un plānošana, lai nozveju sastāvā netiktu pārkāpti tiem iedalīto limitu apjomi, ieskaitot tās pielaides, ko pieļauj starpsugu elastība.

Papildus ministrija vēlas paskaidrot, ka regulas 2019/1241 27.panta 5.punkta nosacījums, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1224/2009 7.pantu dalībvalstis var izsniegt zvejas atļaujas kuģiem, kas kuģo ar to karogiem, ja tie ir iesaistīti zvejas darbībās, kurās izmanto mazāka linuma acs izmēra zvejas rīkus, nekā paredzēts pamata zvejas rīkiem, un, kas atrunāti regulas 2019/1241 V–XI pielikumā, ir atrisināts ar to, ka visi reņģu un brētliņu zvejā iesaistītie kuģi tiek autorizēti zvejai ar šiem rīkiem, veicot atzīmi ministrijas 2020.gada 23.decembra lēmuma Nr.4.1-12e/130 “Par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes ūdeņiem 2021. gadā” 2.pielikumā iekļautajā zvejas kuģu sarakstā. Lēmuma grozījumi ir veikti 2021.gada 27.janvārī.

II. Zveja Baltijas jūras piekrastes ūdeņos

1. Stacionārie (pasīvie) zvejas rīki.

Regulas 2019/1241 VIII pielikuma B daļas 2.punktā ir noteikts, ka kuģiem, zvejojot ar stacionāriem (pasīviem) zvejas rīkiem visā Baltijas jūras teritorijā, pamatā ir izmantojami zvejas rīki ar linumu, kura acs izmērs ir vismaz 110 mm vai 157 mm lašu zvejā.

Tomēr regula 2019/1241 paredz arī tiesības dalībvalstij izdot atļauju konkrētiem zvejas kuģiem zvejā izmantot arī tādus zvejas rīkus, kuru linuma acs izmērs ir mazāks, nekā tas ir noteikts augstāk minētajiem pamata zvejas rīkiem, ja vien tiek izpildīti regulas 2019/1241 VIII pielikuma B daļā konkrētā linuma acs izmēra zvejas rīkiem paredzētie nosacījumi. Šīs prasības skar arī Latvijas piekrastes zvejniekus, tai skaitā tiem ir jāņem vērā sekojoši nosacījumi:

1.1 specializētā plekstveidīgo zivju zvejā var tikt atļauts izmantot stacionāros zvejas rīkus ar linuma acs izmēru ne mazāku par 90 mm.

Tātad šeit ir runa par stacionāro (pasīvo) zvejas rīku ar linuma acs izmēru no 90 mm līdz 110 mm (sākot no šī izmēra tas jau būs pamata zvejas rīka linuma acs izmērs). Regulā 2019/1241 nav atrunāti nosacījumi par nozveju sastāvu, taču atbilstoši specializētās zvejas jēdzienam var saprast, ka mērķsugu (plekstveidīgās zivis) nozvejai ar šādu rīku jābūt ne mazākai par pusi no kopējās nozvejas;

1.2. specializētā mazo pelaģisko zivju sugu zvejā var tikt atļauts izmantot stacionāros zvejas rīkus ar linuma acs izmēru zem 90 mm.

Tātad šeit ir runa par jebkuru stacionāro (pasīvo) zvejas rīku ar linuma acs izmēru zem 90 mm, kas piemērots pelaģisko zivju sugu zvejai (te acīmredzot būtu jāsaprot, ka tās ir Eiropas Savienības līmenī regulētās zivju sugas, tātad reņģe un brētliņa). Nav atrunāti nosacījumi par nozveju sastāvu, taču atbilstoši specializētās zvejas jēdzienam var saprast, ka mērķsugu (mazās pelaģiskās zivju sugas) nozvejai ar šādu rīku jābūt ne mazākai par pusi no kopējās nozvejas;

1.3. specializētā neregulēto zivju sugu (par tām ir uzskatāmas visas sugas, kurām Eiropas Savienības līmenī nav noteiktas kvotas vai papildu regulējums) zvejā var atļaut izmantot stacionāros zvejas rīkus ar linuma acs izmēru ne mazāku par 16 mm.

Nav atrunāti nosacījumi par nozveju sastāvu, taču atbilstoši specializētās zvejas jēdzienam var saprast, ka mērķsugu (visas neregulētās zivju sugas) nozvejai ar šādu rīku jābūt ne mazākai par pusi no kopējās nozvejas. Regulētās sugas, kuras varētu būt piezvejā, šajā gadījumā būtu – menca, lasis, reņģe, brētliņa, kurām ir noteiktas nozvejas kvotas, kā arī plekstveidīgās zivis un taimiņš, kuriem regulās arī ir daži zvejas regulējuma nosacījumi. Visas pārējās piekrastē iegūstamās sugas Eiropas Savienības regulējuma izpratnē būtu uzskatāmas par neregulētām sugām.

Papildus jāņem vērā, ka 1. un 3.punktā, kā arī 2. un 3. punktā norādītie zvejas rīka linuma acs izmēru diapazoni savstarpēji pārklājas, līdz ar to specializētās zvejas princips – mērķsugu nozvejai vajadzētu būt vismaz pusei no kopējās nozvejas, izpildītos un būtu atbilstošs atsaucoties uz jebkuru no abiem attiecīgā linuma acs zvejas rīka izmantošanas gadījumiem. Tātad vismaz pusi nozvejas kā mērķsugas var sastādīt vai nu plekstveidīgās zivis vai arī neregulētās zivju sugas (ja zvejas rīka linuma acs izmērs ir no 90 mm līdz 110 mm), kā arī vai nu pelaģiskās zivju sugas vai neregulētās zivju sugas (ja linuma acs izmērs ir no 16 mm līdz 89 mm).

2. Velkamie zvejas rīki.

Regulas 2019/1241 VIII pielikuma B daļā ir noteikts, ka kuģiem, zvejojot ar velkamajiem zvejas rīkiem visā Baltijas jūras teritorijā, pamatā ir izmantojami zvejas rīki ar linumu, kura acs izmērs ir vismaz 120 mm.

Tomēr regula 2019/1241 paredz arī tiesības dalībvalstij izdot atļauju konkrētiem zvejas kuģiem zvejā izmantot arī tādus zvejas rīkus, kuru linuma acs izmērs ir mazāks, nekā tas ir noteikts augstāk minētajam pamata zvejas rīkam, ja vien tiek izpildīti regulas 2019/1241 VIII pielikuma B daļā konkrētā linuma acs izmēra zvejas rīkiem paredzētie nosacījumi. Šīs prasības skar arī Latvijas piekrastes zvejniekus, tai skaitā tiem ir jāņem vērā sekojoši nosacījumi:

- 2.1. veicot specializēto plekstveidīgo zivju zveju, jāizmanto velkamie zvejas rīki (piekrastē – plekstu vads) ar linuma acs izmēru ne mazāku par noteikto pamatizmēru – 120 mm. Mazāka linuma acs velkamie zvejas rīki specializētajā plekstveidīgo zivju zvejā nav pieļaujami.
- 2.2. veicot specializēto neregulēto zivju zveju ar velkamo zvejas rīku (piekrastē – zivju vads) var tikt izmantots linuma acs izmērs ne mazāks par 60 mm (atbilstoši Latvijas zvejas noteikumiem). Šajā gadījumā, atbilstoši specializētās zvejas jēdzienam, regulēto sugu (plekstveidīgās zivis, menca, lasis, taimiņš, reņģe, brētliņa) piezvejai būtu jābūt mazākai par pusi no nozvejas.
- 2.3. veicot zveju ar ēsmas zivtiņu velkamo vadu (atbilstoši Latvijas zvejas noteikumiem zvejas rīks ar linuma acs izmēru no 12 mm līdz 24 mm), lai iegūtu ēsmu zvejai ar āķu jedām, jāņem vērā šādi regulas nosacījumi:
 - 1) 26.apakšrajonā (Latvijas piekrastes ūdeņos uz dienvidiem no Dienvidu mola Liepājā (pie Liepājas pilsētas daļas un Rucavas un Nīcas novadam piegulošajos Baltijas jūras ūdeņos) var veikt specializētu brētliņu zveju ēsmai ar linuma acs izmēru no 16 mm līdz 24 mm. Reņģu piezveja ar šo rīku nedrīkst pārsniegt 45% katrā vada vilkšanas reizē.
 - 2) visā Latvijas piekrastē var veikt vai nu specializēto pelaģisko zivju sugu (reņģu, brētliņu) zveju ēsmai (izņemot 26.apakšrajonu, kurā ar minētā linuma acs rīku ir atļauta tikai specializētā brētliņu zveja) vai arī specializēto neregulēto zivju sugu zveju ēsmai, lietojot velkamo vadu ar linuma acs izmēru no 16 mm līdz 24 mm, kā arī specializēto tūbīšu zveju ēsmai, lietojot velkamo vadu ar linuma acs izmēru no 12 līdz 15 mm. Nozvejas pamatapjomu (vismaz 50%) jāveido attiecīgās specializētās zvejas mērķsugām.

Vienlaikus ministrija atgādina, ka papildus regulā 2019/1241 noteiktajām prasībām, piekrastes zvejā ir jāievēro arī citi MK noteikumos Nr. 296 noteiktie pieļaujamie zvejas rīku parametri un linuma acs izmēri.

Papildus ministrija vēlas vērēt uzmanību uz regulā 2019/1241 noteikto, ka, zvejā izmantojot zvejas rīkus, kuru linuma acs izmērs ir mazāks, nekā tas ir noteikts pamata zvejas rīkiem (120 mm velkamajiem zvejas rīkiem un 110 mm stacionārajiem (pasīvajiem) zvejas rīkiem), mencu piezveja nedrīkst pārsniegt 10% no kopējā dzīvsvara katrā izkraušanās reizē. Taču saistībā ar mencu piezvejas regulējumu, to specializētās zvejas lieguma apstākļos, papildus ir jāievēro arī Zemkopības ministrijas

2020.gada 21.decembra lēmums Nr.4.1-12e/124 “Par mencu piezvejas izmantošanas regulējumu 2021. gadā sakarā ar mencu specializētās zvejas liegumu”.

Ministrija vēlas arī paskaidrot, ka regulas 2019/1241 27.panta 5.punkta nosacījums, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1224/2009 7. pantu dalībvalstis var izsniegt zvejas atļaujas kuģiem, kas kuģo ar to karogiem, ja tie ir iesaistīti zvejas darbībās, kurās izmanto mazāka linuma acs izmēra nekā paredzēts pamata zvejas rīkiem, un kas atrunāti regulas 2019/1241 V–XI pielikumā, ir atrisināts ar to, ka visi piekrastes zvejā iesaistītie kuģi (laivas) tiek autorizēti zvejai ar zvejas rīkiem, kuru linuma acs izmērs nav mazāks par 24 mm, izdarot atzīmi ministrijas apstiprinātajā Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņu zvejas kuģu sarakstā. 2021.gadā autorizēto kuģu (laivu) saraksts ir apstiprināts ar Zemkopības ministrijas 2021.gada 28.janvāra lēmumu Nr. 4.1-12e/3 “Par rūpnieciskās zvejas kuģu saraksta apstiprināšanu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņos 2021.gadam”.